

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 26643/2023
20.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Бранка Станића и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1559/23 од 05.04.2023. године, у седници одржаној 20.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1559/23 од 05.04.2023. године, као о изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене, **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1559/23 од 05.04.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 57787/21 од 24.01.2023. године у делу става трећег и у ставу четвртом изреке тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца АА у делу којим је тражио да се обавезе тужена Република Србија - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да му на име накнаде штете због неисплаћене инвалиднине и накнаде за ортопедски додатак за период од јануара 2021. године закључно са октобром 2022. године исплати месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (како је ближе одређено у ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 57787/21 од 24.01.2023. године) и одређује се да свака странка сноси своје трошкове поступка.

У преосталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА** као неоснована.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 57787/21 од 24.01.2023. године, ставом првим изреке, одбијени су предлози тужене за одређивањем прекида или застоја овог парничног поступка. Ставом другим изреке, дозвољено је преиначење тужбе из поднеска тужиоца од 12.12.2022. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде штете због неисплаћене инвалиднине и накнаде за ортопедски додатак за период од јуна 2019. године закључно са октобром 2022. године

исплати тужиоцу месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате, како је ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 108.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате. Ставом петим изреке, тужилац је ослобођен обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1559/23 од 05.04.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена наведена првостепена пресуда у ставовима трећем и четвртм изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11, ...10/23), Врховни суд је нашао да су испуњени услови из става 1. истог члана да се дозволи одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је решењем Секретеријата за друштвене делатности СО Приштина од 25.05.1974. године признато својство мирнодопског војног инвалида друге групе са 100% инвалидитета привремено почев од 31.01.1974. године, на основу повреде настале 1970. године у ЈНА, са правом на ортопедски додатак четвртог телесног оштећења. По наведеном решењу, ова инвалиднина је исплаћивана тужиоцу у месечном износу од 2.003,00 динара, а ортопедски додак у месечном износу од тадашњих 190.000,00 динара почев од 01.02.1974. године па све до маја 1998. године, када је тужена престала да исплаћује тужиоцу личну инвалиднину и ортопедски додатак без доношења посебног решења о престанку права и обустави исплате. На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђена је висина појединачних месечних износа и укупних износа неисплаћене личне инвалидине од 411.863,50 динара и неисплаћеног ортопедског додатка од 322.222,94 динара за тражени период од јуна 2019. године закључено са октобром 2022. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да тужиоцу накнади штету у висини неисплаћених инвалиднина и ортопедског додатка за цео утужени период, применом чланова 154. став 1, 155. и 172. Закона о облигационим односима (ЗОО) у вези са члановима 21, 69, 95. став 1. Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СРЈ“ бр. 24/98, 29/98, 25/00, „Службени гласник РС“ бр.

101/05, 111/09 и 50/18) и чланом 33. став 1. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица („Службени гласник РС“ бр. 18/20)

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова делимично је засновано на погрешној примени материјалног права.

Наиме, правилан је чињенично-правни закључак нижестепених судова да су права на личну инвалиднину и на ортопедски додатак стечена права тужиоца, а да тужена на којој је терет доказивања у смислу члана 231. ЗПП није доказала у овом поступку да су се стекли услови за укидање ових права тужиоцу услед непостојања законских услова за њихово даље остваривање, а која су постојала у време доношења решења којим су наведена права призната тужиоцу и све до 01.01.2021. године. Како је надлежни орган тужене самоиницијативно престао да исплаћује тужиоцу личну инвалиднину и накнаду за ортопедски додатак без доношења решења о престанку ових права и обустави исплата, правилно је становиште нижестепених судова да је таквим незаконитим поступањем тужиоцу нанета материјална штета у висини неисплаћених износа инвалиднине и накнаде за ортопедски додатак, а за коју је одговорна тужена на основу члана 172. став 1. ЗОО.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 414. став 1. ЗПП одбио ревизију као неосновану у делу правноснажне одлуке којом је тужиоцу досуђена тражена накнада штете за период од јуна 2019. године закључно са децембром 2020. године и одлучио као у ставу трећем изреке ове пресуде.

Међутим, за период почев од јануара 2021. године па надаље, према оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права, на шта се основано указује ревизијом.

Наиме, нижестепени судови су пропустили да примене одредбу члана 191. важећег Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица („Службени гласник РС“ бр. 18/20, који је у примени почев од 01.01.2021. године), а којом је прописано да корисник (права) који нема држављанство Републике Србије коме су призната права по законима који престају да важе почетком примене овог закона, престају призната права даном почетка примене овог закона уколико није стекао држављанство Републике Србије, осим за ратног војног инвалида који је стекао право по основу члана 5. тачке 2)-7) до ступања на снагу овог закона.

Дакле, према важећем закону корисници прописаних права су борци, ратни и мирнодопски војни инвалиди, цивилни инвалиди рата и цивилне жртве рата (и надаље одређени чланови њихових породица) и за сваког корисника су прописани посебни услови за остваривање права, али је услов држављанства Републике Србије прописан као неопходан за све категорије кориснике, па је тако за тужиоца који има статус мирнодопског војног инвалида прописан чланом 13. овог закона. Како се према цитираној одредби члана 191. овог закона услов домаћег држављанства захтева и за кориснике којима су права призната по ранијим законима који су престали да важе почетком примене овог закона, на тужиоцу је био терет доказивања да и после 01.01.2021. године има држављанство Републике Србије. Будући да ова чињеница није доказана, то су по становишту Врховног суда тужиоцу као мирнодопском војном

инвалиду по сили закона престала призната права на личну инвалиднину и на ортопедски додатак почев од јануара 2021. године од када се примењује важећи Закон о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде.

Како је у поступку по ревизији делимично преиначена првостепена пресуда, Врховни суд је с обзиром на делимичан успех странака у овој парници одлучио да свака странка сноси своје трошкове поступка применом одредбе члан 153. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**